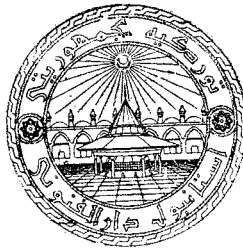

دار الفنون الکتابیات و الفنون

تاریخی ، اجتماعی ، دینی ، فلسفی

آگستوس - ۱۹۲۸

نہزادہ بانو اوقاف مطبعہ سی

۱۹۲۸

هجر دورلری

(چکنسی نسخده منتشر « بشر ابتدائی » مقاله سنک مابعدی)

مؤرخلر، طبیعیون، علم ارض و آثار عتیقه علماسی بر هجر دورندن بحث ایدیورلر. بز بوراده ابتدائی بشرک ماجراسی مناسبیله برده بو (هجر دوری) تعیری ایله نه مراد ایدلدیکنی آکلامغه چالیشه جغز .

معلوم یا هجر دوری نحاس وده میر دورلری مقابلنده اوله رق ذکر ایدیلور. بوایکنجی و اوچنجی دورلر بعدالتاریخ ازمانه یعنی اشارات، محکوکات و مکتوبات ایله انسانیتیه معلوم اولان اعصاره تعلق ایدرلر. حال بوکه هجر دوری اشارات محکوک و قیودات مکتوبه اعصارندن زیاده ماورای تاریخک مظالم و ابعد اولان ازماننده کی حیات بشرله علاقه داردر. سرلوحده (هجر دوری) یرنده (هجر دورلری) دییه جمع شکلی قوللاندق ؛ چونکه بشرک آلات هجریه اعمال واستعمال اتمه سی هر بری اون بیکلرجه سنه لر امتداد ایدن متفرق زمانلرده و مختلف شکللرده وقوع بولمشدرکه بونک تفصیلاتی صوکرادن کوریه جکدر .

بشر ابتدائینک اضریریجی بهایم آره سنده کندیسنه اک مشابه اولانلردن فرقلی و نوعاً ممتاز بر مخلوق شکلی آلمغه باشلاماسی کره ارض تاریخنک انقسام ایتدیرلدیکی دورت اساسلی و بویوک دوره لردن دوردنخیسسنک مبادیسنه طوغری وقوعه کلش اولدیغی ده اوکرتمش ایدک. وحق بعض اقواله کوره نیم بهیمی بولونمش اولان بشرک اصلینک اوچونجی دوره عظیمه نك صوکلرینه قدر ارجاع اولونه بیله جکنه دأر اشارتدهده بولونمش ایدک . تخمین فی بومنوال اوزره اولمقله برابر اصلیت بشرک اوقدر اسکی برماورای تاریخه ارجاع اولونه بیله جکنه دأر هنوز هیچ برقیه عظام ویا مستحائنه تام کشف ایدیلهمه مشدر .

اصلیت بشرک اوقدر بعید برقدمی - باشلیجه سیلی و طائفه لرك اوتیه برویه طوغری سوروکه یه رك ییغینلرله براقش اولدقلری موادارضیه آره سنده بولونان و شکللردن آلات صناعت و اشتغاله بکزه دیلن - طاش پارچه لرینه نظراً تخمین ایدلمشدر . مع هذا علمک دلائل قطعیه سی هنوز بوفرضیه یی تمامیه مؤید کورونه یور. شکلاً آلات اشتغاله بکزه یین طاشلردن برچوق یرلرده برخیلیسی بولونمشدر . بونلرک چوغی بادم شکنده کورینور .

و آلات دینه مه به جك قدر ایری شیلردر وایلك باقیشده سوق طبعیه نوعا شكل آلمش علی العاده قایا قیرینتیلری ظن اولونور .

ابتدائی بشر اوزون زمانلر قایا صابا صورتده قیروب بوله ییلدیکی قایا بارچه لرینك آلت اوله رق استعمالیه اکنفایه مجبور قالیوردی ، یعنی بویوکه بر بوله قایادن ایسته دیکی شکل و قطعه ده بر بارچه چیقنجه به قدر اوقایه بوله سنی قیروب طورردی . لکن کبت کیده بو مشغولیتنده ملکه حاصل ایتدیکندن استعمال ایده کلدیکی آلات حجریه بی متنوع وداها آلوریشلی اوله رق استحصاله قدرت کسب ایله دی . اوزون زمانلر کجکدن صوکره اوبابده کی تجربه سی آرتقدن باشقه طاشدن اولان آلات اشغالیه سنی دوزکونجه یونتوب ییچمه صوغه وحق کیت کیده پارلاتمه اقتدار کوستردی .

بوطاشدن آلانک تریفلرینه و بشر بهمینک صفت انسانیه طوغری صورت انکشافنك آکلاشیلماسنه نه درجه به قدر دلالت ایتدیکنك تفصیلاتنه کیریشمزدن مقدم ازمنه اخیره انسانلرینك (ماضی ابعده کی فرد بشر طرفدن قوللانمش اولان آلات حجریه نك ماهیتلری فیصله میدانه چیقارمش اولدقلرینك برناریخچه سنی ذکر ایدلم :

معلوم اولدینی اوزره بنی بشر - انکشاف جسمانی و فکری به مظهر اوله اوله - عاقبت مدنیه طوغری خطوه لر آتمه باشلادقدن صوکره کندیسینده تصنیع و اعمال قدرتی ده افشراح ایتکه باشلامشدی . آنک اعمالانده کی مواد اساسیه سنی طاشدن ، کیکدن ، آغاجدن صوکره باقیر وده میر دخی تشکیل ایدر اولدی . هر حالده باقیر ، طونج ، ده میرکی مواد معدنیه دن آلات وادوات یاقی صناعتی تسجیل وقایع امکانك حصولدن صوکره یعنی قبل التاریخ دیزلن ازمان معین بدایتلرنده وجوده کلکه باشلادی . حال بوکه ماورای تاریخ طوغری باقیدجه نامحدود ومظالم ازمان ایچنده بنی بشرک ادرا کلی وهنری بر صفت انسانیه دن متباعد وحق بر حال بهمیته متقرب بولونمش اولدینی ومقصد تعیشی اجرا ایچون معدنیات شویله طورسون حیوان کیکنی ویا نباتات داللری بیله آلت استعمال شکله صوقاماش بولوندی ویا لکنز قایا صابا وعادتا حل طبعیه طاش بارچه لرینی قوللانمش اولدینی آکلاشیلور .

ایشته حجر ادواری تا اوا زمان مظلمدن باشلار ؛ مع مافیه زمانزه قدرده نفوذینك جاری اولدینی کوریلور . آسترالیا قطعه سنك داخلی کبی کره ارض اوزرنده مراکز مدنیه دن اوزاق دوشن بعض جهتلرده کی برلی وابتدائی طائفه حالا طاشدن یاپمش آلات

اشتغال قوللانمقده درلر . مع هذا بوحال حجر ادوارینك دواى اولقى اوزره تلقی ایدیله من؟
اودورلرك مدتی چوقدن کچمشد .

شرق وغربك بعض قلاسیق آثارنده بی بشرك طاشدن پایلمش آلاتنه دأر اشارتله
وارد . فقط معنای علمیسی ایله اصل حجر دورلرینك تعینی اون طقوزنجی قرن میلادینك
نصف اولی ایچنده وقوعه کلمشد . قونهاغ شهرى ملی موزه خانه سنده مدیر بولونمش
اولان (طومسن) نام عالم بشریتك تاریخ متقدمنده معین بر حجر دوری کچمش اولدیغنی
ایلك تشیك ایدن ذاتدر . آوروپاك فیوضات عرفانیسی آران مرکز لرنده کی موزه خانه لرده
منتظماً آلات حجریه قوللقسیونلری پایلماسی (طومسن) ك حجر دورلرینی ایلك نصیف
ایندیکی زماندن یعنی ۱۸۳۶ سنه سندن صوکره باشلامشدر .

ابتدالری آلت قاطعه یه ویا اوق باشینه بکزمین شیلرك یرك اوزرنده بیله بولونماسی نظر
دقی جلب ایتش وبوجهله اویانان تحقیقات مراقی تحریات جدیدی موجب اولمشدر . بو
خصوصه ابتدا فرانسه ده اهمیت ویرلمشدر . فرانسه نك (مانشفور) نام محله ده (سوم)
نهرینك مجراسی اوزرنده کی چاقیل طاشلری آره سنده - جنسی منقطع ونابود اولمش -
حیوانات کیمکاریله بر آرده ید صناعت کورمش کی کوزیکن چاقاق طاشی پارچه لری
بولونماسی اوبابده کی تحقیقاتی تعمیقه سائق اولمشدر . ابتدائی آلانه بکزمین بوقیل طاش
پارچه لرندن بر چوقلری ده فرانسه نك (آمیهن) شهرى قرینده کی (سنت آشول) نام
محله بولونمشدر . دوكتور (ریغولو) نهم ذاتك ۱۸۵۵ ده آله کچوریلن آلات عتیقه حجریه یه
دأر: Memoire sur des instruments en silex trouvés عنوانیله نشرایتدیکی برأثر
اوزرینه انکیز علمای طبیعیائی دخی بومسئله ده کی علاقہ یی تزئیده باشلامشلردر . ماورای
تاریخك بوجهی ذاتاً انکترده اسکیدن بری بعض عالمك نظر دقلرینی جلب ایتش ایدی
حق اوتدن بری لوندردنك مشهور (بریتیش موزه نوم) نام موزه خانه سنده محفوظ بر
طاش واردرکه مذکور شهرك (غره یس این لهین) نام سوقا غنده ۱۶۰۰ سنه سنده بولونمش
اولان (ماموت) قیلندن قدیم بر فیلک دیشی ایله برلکده آله کچرلمش آلت شکلی اولان
بو طاش اوتدن بری علمانك فکر تدقیق وتفحصی اویاندرمقده ایدی . بشرك آلات
حجریه سی حقنده کی تدقیقات ایله ریله دکن صوکره (جون لابوق) ویا لورد (توبری)
نام عالم ایلك دفعه اولقى اوزره ماورای تاریخك حجر ادوارینی اسکى ویکى اولقى اوزره
ایکی به تقسیم ایتش واسکی حجر آلتی دورینه Palaeolithic ویکى ویا متأخر اولانده
Neolithic اسمی ویرمشدر .

ازمنه قبل التاریخیه عاڈ اولان حجر آلاتک اکثریسی چاقاق طاشنددر . بر ظنه کوره ایلك چاقاق طاشی آلتی یاپان کیمسه - منسوب اولدینی بشر کتلهسی آرہ سندہ قوللالمقدمہ اولان کسکین اوجلی طاشی تقلید ایدہرک ایشہ باشلامشدر . یرده بولومان بعض جنس کسکین چاقاق پارچہلری حقندہ اهل فن عندندہ خیلی شدتلی اختلاف افکار موجوددر . بونلردن بعضیلری بولومان چاقاق طاشی پارچہلری اوزرندہ - پک اسکی بر زمان قبل التاریخ عاڈ اولہرق - انسان اُلنک نشانہ اعمالی استدرک ایدرلر؛ دیگر بعضیلری ایسہ مخالف بر نظریہی الزام ایله مذکور طاش پارچہلرنده کی مشابہ اشتغال نشانہلرک - آقان صولرک تأثیراتندن ، بوزلرک تضییقاتندن ، حرارتک نفوذندن - متکون اولدیغنه وبعدالتاریخ از زمانده ایشجیلرک قازمه وکوره کی آلتنک طوقونماسیله وجودہ کلدیکنه ذاهبدرلر . کرک مقصد اشتغال ایله یدبشرده بر شکل آلمش اولسون وکرک سوق ویا تضییق طبیعتله معمول کی برطرز آلمش بولونسون بویله جه پک اسکی اولان آلات مفروضہ حجریه Eolithique اسمنی ویرمشلردر که اسکی حجر دوری دیمک اولان Paleolithicique دن داها قدیم بولونه جغندن طولانی بواجم یعنی Eolithique فجری دیبه بر معنای افامه ایتمشدرہ کرک اسکی وکرک یکی حجر دوری تسمیه ایدیلن زمانلرک علم ارض ادواری تقسیمات نالیه سندن Pleistocene زمان میدینه عاڈ صایلدقلری حقندہ بالاده اشارندہ بولونمش ایدک . شاید Eolithique یعنی فجری آلات حجریه نک - که هنوز آلتلرکری فرضیات قیلندن بولونمقدمہ در - حقیقتاً آلات مصنوعه قیلندن بولوندقلری قطعیتله تحقق ایدرسه بشر ابتدائینک اصلتنی ینه علم ارض تقسیماتندن بولومان Miocene و بلسکده Pliocene دورمدیدینه قدرادجاع ایتک لازم کله جکدر . آلت اولمالری فرض ایدیلن وفجری دینیلن چاقاق طاشی پارچہلری یالکز انکلترده (یست اُفلیا) نام جهتده انجماد و بین الانجماد دوره لرینک جریانلرینک کتوروب بیریکدیر دکاری ییغیلرک آلتنده کائن موصلردن چیقارلمشدرہ ماهیتلری اختلافلی بولونمقدن ومغلق شکلیلکدن هنوز قوریتله مامش اولان آلات حجریه ادوار متقدمه سی ایله شایان حیرت صورندہ اشکال منظمه ومنازله لی آلات حجریه نک یایلمش اولدینی دورلر بوجه آتی تصنیفه تابع طویلیر . بو تصنیفده کی آلات حجریه عنوانلری آلات مذکورہ نک کشف ایدلمش اولدقلری موقعلرک اسملرینه نسبتله ویرلمشدرہ بو موقعلر اوپابده کی کشفیات علمیه نک ایله ری کیتدیکی آوروپا طوپراغنده وبالخاصه فرانسه ده کائندرلر :

(شلیهین) آتی . فرانسه نك (صوم) نهري اوزرنده كائن (شهل) نام موضعه نسبتله یاد ایدیلیر . بوبوك قطعه لرده چاقاق طاشندن معمول وقابا شیلردر . آغیر و آرمود سكلنده وبالطه اوله رق قوللانقلری فرض ایدیلن بودورولو آلات حجریه دن بعضیلری انكلتره ، بلجیقا ، اسپانیا ، یورتکیز ممالکینده کی دیگر مواقعه ده بولونمش ایسه ده بوتون بوصفدن اولان طاش بارچه لرینه ینه (شلیهین) تسمیه ایدیلیر . بواسطه مالی متعسر آتی قوللانمش اولان ابتدائی حیاتی بخیر افرادینه ده (شلیهین) آدمیلری آدی طاقیلمشدر . احتمالک بوصفدن اولان آتی قوللانان اجناس ناسک دنیانك باشقه جهتلرنده یاشامش اولدقلری (شلیهین) آلانك آتیده اوکی جهتلرده وقوعه کله بیله جك کشفیات ایله احتمال تحتنه کیره بیلیر . شلیهین آتی قوللانمش اولان انسانلرك آوروپا یه آفریقا طریقله کلدک لرینه ذاهب اولانلر واردر . غایه هجرتك ده چاقاق طاشی اوجاقلی یرلر آراق اولدینی ظن ایدیلیر . اوافراد بشر بتک شیمدیکی جبل الطارق جهندن کچمش اولدقلری ده تخمین اولونور . اولکی مقالاتدن برنده بالمناسبه ذکر ایتدیکمز اوزره بر زمانلر (یعنی قبل التاریخ ازمانده) جبل الطارق بوغازی دیدیکمز جهته دکر صولری یرنده مرور بشره مساعد و « جسر ارضی » اطلاقه شایان نقطه ، آفریقا و آوروپا قطعه لرینی بربرینه ملاصق بولوندرمشدر . (شلیهین) انسانلرینك ملجأ و مأوا بیلمز و آچقده یاشار مخلوقاتدن بولوندقلری ظن ایدلمسینه باقیلیرسه بهایمندن پك ده فرقلی اولمادقلری استدلال ایدیلیر . (آشولیهین) آتی . بوندن اولکی دورك آلات حجریه سی ایله بودور آتی آره سنده خیلی فرق کورینور . چاقاق طاشی یونتمق آرتق کوزه چاربار درجه ده انکشاف ایشم بولونیور . احتمالک صوکره دن کان مهاجرین طولانیسیله چاقاق یونخیلرینك مهارتلی آرتمش ایدی . آوروپا سکنه سی جوغالور . ایتالیا ده خلق کتله سی بویودیکی کی شیمدیکی آلمانیا اوستریا و روسیه نك بولوندینی یرلره دنخی حال بهمیتدن تباعد ایده کان انسانلر واصل اولبورلر .

بودورده آلات حجریه نك حجمی داها آلویریشلی برحاله کوجیلور ، کنارلری نسبتاً منظمجه و آغزلری داها کنیشجه چیقاریلور . مع مافیه چاقاق طاشنك آلات حجریه سکلنده استعمالی بوندن صوکره کی دور هجرده تعممه باشلاور . بویه پك اسکی بر دورك وحشی انسانلری احتمالک آغاجندن آلات و باخصوص اسلحه اعمال و استعمال ایشملردی . فقط یوزلرجه اعصارك مأمورندن صوکره حتی قاتی صورتده متحجر بر حال آلمش اولان

آغاچ پارچه‌سی زواله محکوم اولمش بولونه جغندن تحت ارضده اودورلرک آغاچدن اعمال ایدلدیکی نختمل کورینن و حقیقتاً آلت دینه بیلجک بر شیئی هنوز کشف ایدیلهمه مشدر. حق بودوره عائد بقایای عظامده بولونما مشدر. اگر آلات حجریه بولونماش اولسه ایدی اوزمانلر آوروپانک مذکور قسملرنده بشر ابتدائی کته لرینک موجود اولمش بولوندیغنده شبهه ایدیلردی. بودور آوروپاده صیجاق اقلیمک ختامیله رطوبت و برودت متزاید زمانلرینک بدایتلرینه تصادف ایدر. هنوز، ابتدائی بشرده انکشاف تعالی دن اثر کورلمه مشدر.

(آشولیهن) آدمی فرانسه‌نک (صوم) نه‌ری حوالیسی اوزرنده کی (سنت آشول) موقعنده کی طبقات ارض آلتنده آلات حجریه بولونمہ سندن طولانی اتخاذا اولونمش و بردور حجره علم یایلمشدر.

(موصته‌ریهن) آلتی. بواسمه فرانسه‌ده آلات حجریه بولونان بر موضعه نسبتله ویرلمشدر. بوموضع (دوردوین) حوالیسنده (وه‌زه) نه‌ری اوزرنده کائن (لومو و صتیه) در. بودورده آوروپاده یاشایان بشر ابتدائی بوندن اولکی دورک افرادندن خیلی فرقلی بولونمشدر. خلقت بشرده صلاحه طوغری نوعا انکشاف آناری بنیرمهک باشلامشدر. بودورده داها زیاده اثر تکامل کوسترمش آلتدن ماعدا معارنک برنده بودوره عائد تخمین ایدیان بر (ایسکه‌لت) بولوندیغی مرویدر. بوندن اول نشر اولونان مقاله‌ده مذکور (نه آنده رتال) بشری تعبیر ایدیلن مخلوقات بو (موصته‌ریهن) افسانلرندندر. آوروپانک مختلف یرلرزه بودوره عائد کیمکله و باخصوص قافا طاسی پارچه‌لری تحت الزمین کشف ایدلمشدر. کشف اولوندیغی طبقات ارضه نسبتله (موصته‌ریهن) آلتی (شه‌لیهن) و (آشولیهن) آلات حجریه‌نک بولونقلری طبقه‌لردن داها یوقاری یعنی روی زمینه اولکی یاتاقدن داها یاقین بر یاتاقده بولونمشلردر. بودورده آوروپاده (ماموت) دینلن معظم جسملی حیوانات یاشایه بیلوردی. بشر اولادی حالا نسانسی بعض اوصافدن تجرد ایدمه‌مه‌مکله برابر چاقاق طاشندن یاپدینی آلتدن خیلی ادراک اثری کوسته‌ره بیللمشدر. مثلاً آلتی داها حقیف یامش و کسکین جهتی آیروب آلمقدمه کی مقصدینی آکلامغه باشلامشدر. بعض تخمینات (موصته‌ریهن) آلتنک زمانتزدن اوتوز بش و یا قرق بیک سنه قدر مقدم یاپیلدیغی مشعردر. اوزمانک بشریتی باشلیجه چاقاقدن آلت یایمق و بونلردن سلاح اوله‌رق قوللانه بیلدکریله حیوانات اولامقدن باشقه انسانی هیچ بر وظیفه‌دن آکلامامشدر.

(اوریناسییهن) آلائی . شبه بهیمی بشریت ، تکامل یولنه طوغری برقاچ آدیم داها آتیور . آوروپانک داها اولکی نیم بهیمی بشریتی غائب اولیور و بونلرک یرلریقی داها ادراکلی مخلوقات طوتیور (اوریناسییهن) اسحیده اودوره عائد آلات حجریهنک ابتدا بولوندیفرانسهنک (اوت غارون) حوالیسندنه کی (اوریناق) محله اضافله ویرلمشدر . بودورهده حیات براز مغلقیت کسب اتمش و بوايسه اعمال آلانده بعض مرتبه مهارت صناعیه وجوده کتیرمشدر . بوندن مقدمه کی دورده اولدینی کبی بسیط بر آلت برچوق مقصدله قوللائلیوردی . متعدد ایشلره مخصوص متعدد آلات حجریه یاییلیر اولدی . آجیقده دکل مغاره لرده یاتان بودوره خلق اوزون صورتده آیریلان چاقاقدن یالکز بر طرفی کسکین و بیجاغه بگزر بر نوع آلت قاطعه یاپارلردی . کذلک سرت یرلره حک ایدیلن شیلر ایچوند چاقاقدن سیوری اوجلی چیزکی آلائی یاپارلردی . صنعتکارانه طوغری قابلیت انکشاف ایتدیرن (اوریناسییهن) دوری خانی صنعت ترسیمی وجوده کتیرمشلر و قلم مقامنده کسکلی مهارتلی آلاتلر ایله حیوانات شکلری بیله حک اتمشلر . مغاره لره قایادن دیوارلرنده بونلرک محکوکاتنک آناری ازمئه اخیرده کشف ایدلمشدر .

بوخلق یاداها وحشی برکتله ناسک اوزرلرینه کلوبده بونلری تماماً قتل ایتمه سندن و یا اسباب طبیعیه دن طولایی دنیادن تماماً غائب اولمشدی .

بونلردن صوکره (صولتوریهن) دینیلن آلانک عاملی برجنس خلق میدان چقیور و آنلردن صوکره (ماغداله نیهن) دورینک آلائی باشلا یور . انسانیت برنوع مدیت ماده یه طوغری وجهه فعالیت چویره ییلور . آلات اعمال حجر دن ماعدا کیک ، بوینوز و شجرده شمولی ایصال ایدیور که اوزون اوزادی به ذکره محتاجدر .

بعده بر دورتحول باشلا یور . متقدم حیرادواری قاپانیور . متأخر دور حجر باشلا یور که بوده آیرجه تفصیل ایدلک اقتضا ایلر .

ذیل مالم

* *

براعتراضی تدقیق ورد

التهیات فاکولته سی مجموعه سنک کچن نسجه لرندن برنده (آسیا و آنک سکنه سی)

عنوانى بىر ماقالەم مىندىر جەدى . بۇندە ئاسىيادە كى اقوام اسلامىيە نىك - عربلردن ماعداسنىك -
 ئىنوغرافيا نۇقتە نۇظر نىدن تەدقىقە كىرپىشامىز دن اول على الاطلاق آسىيالىلر حەقنەدە بەض
 مطالعات درمىيان ايدىلش وبوصىردەدە مغول ، توركى ، تاتار طائفەلرى حەقنەدە بىر مەنسەب
 عىرقىيە مەكەسى يورودولش ايدى . بۇ مەكەت صىرە سەندە (بوزقورد) كە اصلىقى اوزىرىنە -
 غىربلى علمانىك وئائىق مەنشە سەنە استناداً - بەض شىلر سويلەنمىش ايدى بۇكا ئقەردە
 مەنشە (تورك يوردى) جەمئە سەندە حەقىقى امضاسىنى صاقلان بىر كىم سە هجۇم ايتىدى .
 مباحثە علمىيە نىك غەرض شەخسىيە قەبىلەرق تەرض وتزىيە شەكلەندە اجراسنىك چىر كىنەلەكى
 جەدى ەرى صاحب علم بىلەر . خاسە علمەن مىجرد اولان و حەقىقەتە قول مىجەردن عبارت
 قالان اواعتراضى دافع ومىسئەلەنى موضح مقالە جواپىيە مى مذكور يورد جەمئەسى عىنەلە
 درج اتمەك صورتەلە قانۇنك نەخش ايتىدىكى بىر حق مەدافەنى بىندن درىغ ايلەيەكەندىن
 بىندە مطالعات جواپىيە مى بورايە نقل ايدىيورم . مەترضىك كۇيا علم نامە سويلەيەكى
 سوزلر كە دركە ماھىيەتلىرى آتيدەكى سطوردن مەستەبان اولور .

مقالە جواپىيەم شۇدر :

« تورك يوردى » جەمئە سەنىك كانۇن تانى تارىخىلى نەسخە سەندە (تەقىدلىر) عنوانى
 آتەندە بىر ماقالە مىندىر جەدى كە بۇندە الەمات فا كۆلە سەنىك نەش ايتىدىكى (آسىيا و آنەك سەكەنىسى)
 سىرلۇحەلى ماقالە مەك (بوزقورت) حەقنەدە كى قەردەسى مەنسەبەلە بەض سوزلر يازلەشدر .
 درجەنك اول شوراسىنى قەيد ايدەيم كە بۇ مقالە ايلە تەقىد دكل تەرض مىراد ايدىلەشدر .
 تەرضنامە صاحىبى ەويتىنى مەستەار ايكى حرف آتەندە مەستور طومەشدر كە آنەك بۇ ووضەيىقى
 آلماسى علم نامە سوز سويلەكە صلاحىتى بولۇنمەدەيىنى كۆستەردى .

الەمات جەمئە سەنە مىسلمان قوملىرىنىك ئىنوغرافىيەسى حەقنەدە يازدەيىم سەلسەلە ماقالانىك
 بىشەنجەيسى اولان (آسىيا و آنەك سەكەنىسى) عنوانى و يكرمى بىش صحىفەدن مىركەب ماقالە مەك
 يالەكەز بىرايكى نۇقتە سەنى وسىلە تەرض اتخاژ ايتىدىكىكى او مەستەار امضاسىلى مىحرر اعترافەدە
 بولۇنىور .

مەترضە كۆرە يازدەيىم شىلر ئىنوغرافىيە تەعلق ايتەمىز مىش و يالەكەز اصولىمىز بىر آنتروپولوژى
 بىجى ايمىش . بىلەمە دىكى بىجەدە سەفسطە يولنى طومەنلەر شارلانان وداھا طوغرىسى شاقلايان
 دىرلر . صاحب تەقىد ئىنوغرافىيەنىك (آنتروپولوژى) دن بىر تەمە اولدەيىنكە فرەندە بىلە
 دكل . بىم اوبادە يازدەيىم شىلر اكر « اصولىمىز » آنتروپولوژى ايسە آنەك اصوللىسىنى

مملكتتمزده كيم او قودسيور ويا آكا دائر كيم يازى يازيور بيلسه كده بزده آكا كوره اصولمى تصحيح ايتسهك . متعرضك آنتروپولوژىنىك تاريخ طيى بشرى اولديغى بكا اخطار ايتسهى كولجدر . بن آنتروپولوژىنىك او تعريفى الّهيات مجموعه سنده كى مقالات متقدمه مده اطرافليجه شرح ايتشدم .

آنتوغرافىنىك تعلق ايتدىكى ماده لر و لسانلر ، غننه لر ، عادتلر ، عبادتلر ، يازيلر كينه ، ياشاما طرزلى ، ايمش . بن آنتوغرافىيى قوملر ك ترجه حاللرى صفتيله آلهرق هر بر مسلمان قومنىك هر دورلو احوالندن بحث ايدركن آنك لسانندن ، غننه سندن ، عاداتندن فلانندن مثاللر ويرمشدم . نيته كيم الّهيات مجموعه سنده عربلره ، مصر ليلره ، بربرلره و آفريقانىك ديكر بعض طوائفه متعلق مقالاتك مطالعه سندن بو حقيقت مستبان اولور . متعرضك آنتوغرافىنىك تعريفى اولمق اوزره بالايله نقل اولونان سوزلى بىك سطحى ومقصد مغالطه كارانه بى محتويدر .

اسم مستعارلى منقد دييور كه « بزم بيلديكمزه كوره آنتوغرافيا عرقى رابطه لرى كندى حل ايدى جى بزم موضوع اولهرق تلقى ايتز . عرقى تصنيف آنتروپولوژىيه عاندره . فقط حقيقت حال منقدك بيلديكنه كوره دكلدر ، بيلمه ديكى وجهله در . عرقى تصنيف آنتروپولوژىنىك آنتوغرافيا كى بر شعبه سى و دها طوغرى سى نمه اولاسى بولونان (آنتولوژى) به تعلق ايدر ؟ نيته كيم بونك بحث ده اولجه بو مجموعه ده نشر اولونان مقالاتمده كچمىشدى . الّهيات فا كولته سى كتيخانه سى ايچون بومباحنه متعلق جلبى توصيه ايتديكم بىكى وجدى كتابلر ميدانده ؟ تدقيق اولونسونلر . باقىكز اخيرا آلمهكلن ديكر بر اثرده او خصوصه نه دنيور . بوائر لوندركه مشهور (بريتش موزه نوم) ي ايجنده كى آنتوغرافيا قوللقسىونلرى اوزرينه عالم آدملر طرفندن يازلمشدر : « آنتوغرافيا ، على الاطلاق بشرى فنى اولان آنتروپولوژىنىك اوشعه سيدر كه معين قوملر ك اطوار و عاداتندن و اثره سندن و وحشيلكندن مدينلر ك طوغرى انكشافلرندن بحث ايدر . » (صحيفه ۹)

بنده اقوام اسلاميه نك آنتوغرافياجه اولان تدقيقلرنده بو اساس وجهله ترتيب مباحث ايتشدم . يازدقلم ميدان انتشارده در .

منقد متعرض (بوردر) مجموعه سنك قرق سكرنجى صحيفه سنده « قورت ماصالى آسياه ولوكه آوروپادن كتيرلمش اولسون . » ديهرك او باده كى سوزى قبول ايدوب طورركن قرق

طوقوزنجی صحیفه سنده ده « آوروپادن آسیایه دکل ، آسیادن آوروپایه انتقال ایتدیکنی » سویله بور . طبیعی وقوف علمی به مستند اولمایان سوزلر بویله بر برینی طوتمازلر .
 منقد « آدی تورکجه اولان (بوری) فصل مقول قوردی اوله بیلیر ؟ » دیبور .
 بوسوزده هیچ بر مفهوم علمی بوقدر . منقده کوره تورکک قوردی دیشی دکل ارکک
 ایمش وبوکا عام اولاسوز (بورا) دکل (بوری) ایمش .

بن بوزقوردک اصلیتی حقننده کی فقره یی بار که رکی ، هاووردکی ، مدقتین ومتمخصصینک
 کتابلرینه استناد آ یازمشمدم . منقد ایسه معروف ویا غیر معروف هیچ بر اتره بنای دلائل
 ایدمه مش . مقاله سی باشند آخره قدر مدعیات عنیده دن عبارتدر . بن یازد قلمده دایما
 مأخذلر کوسته ریم . منقد متعرض بونی « اقتباسلر ، اقتطافلر » دیبه تزییفه بیله قالدیشمش .
 بنم فکرجه مرتکب اتحال بولونمق قدر استاد عندیات اولمق ده عیبدر . کیریشدیکی علمی
 بخدمه مأخذ کوسترمه دیکی کی هویتی ده کیزله بن بر آدم ایله مناقشه یه دوام ایسه عبشدر .
 بوجهتله بعدما آنسکه هیچ بر مجاوبه ده بولونمق ایسته مم .

خلیل خالید

